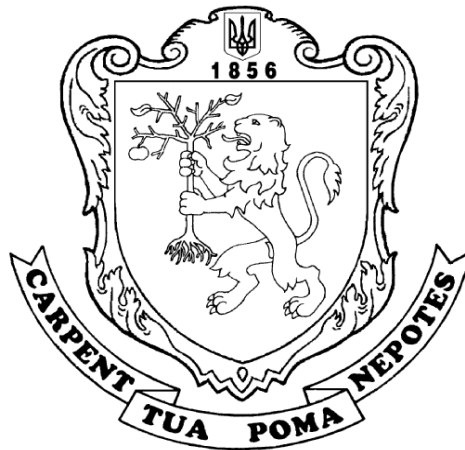

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки і права
Кафедра обліку та оподаткування

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»

для здобувачів ступеня доктора філософії
в галузі знань 07 Управління та адміністрування
зі спеціальності 073 «Менеджмент»

ЛЬВІВ 2023

Назва дисципліни: Соціально-економічний розвиток сільських територій

Розробник: д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування
Гнатишин Л. Б.

Шифри та назви галузей знань, спеціальностей здобувачів ступеня доктора
філософії:

07 Управління та адміністрування – 073 «Менеджмент»

Викладач дисципліни: Гнатишин Людмила Богданівна, д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку та оподаткування.

Каб. 424 головного корпусу, e-mail: gnatluda@ukr.net

Схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування.

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 року

Завідувач кафедри обліку та оподаткування

_____ Гнатишин Л. Б.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У зв'язку із зміною економічної парадигми, кардинальними перетвореннями в системі державного управління регіональним розвитком, глобалізаційними процесами погляди на соціально-економічний розвиток сільських територій значною мірою змінилися. Вивчення дисципліни сприяє поглибленню знань щодо структури та особливостей функціонування сільського сектора, прищеплення навиків оцінки сучасного стану і виявлення диспропорцій у розвитку його компонентної бази та розробки заходів щодо їх подолання.

Дисципліна є вибірковою і вивчається у четвертому семестрі навчання здобувачів ступеня доктора філософії. Одним напрямком освоєння дисципліни є формування наукового мислення щодо організації соціально-економічного розвитку населених пунктів, зайнятості сільського населення, управління процесом становлення нових форм господарювання на селі, а також формування у молодого науковця вміння визначати пріоритетні напрями та обґрунтовувати ефективні механізми й інструменти вирішення проблем подолання депресивного стану сільських районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціальних і екологічно безпечних умов приватного і професійного життя для сільського населення.

Обсяг курсу – 4 кредити (120 год.). Він передбачає 40 год. аудиторної (20 год. лекцій і 20 год. практичних занять) та 80 год. самостійної роботи. Підсумковий контроль – екзамен.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Соціально-економічний розвиток сільських територій» є ознайомлення здобувачами освітньо-наукового ступеня доктора філософії (аспірантами) з положеннями нормативно-правової бази, опанування підходів і прийомів щодо досліджень стану та перспектив соціально-економічного розвитку населених пунктів, зайнятості сільського населення, становлення нових форм господарювання на селі тощо.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є отримання аспірантами відповідних знань та набуття умінь, що забезпечать здатність:

1. Формувати виважені та ефективні управлінські рішення на підставі оцінювання економічної, соціальної, демографічної ситуації у конкретній сільській території в умовах соціально орієнтованої аграрної економіки та селозберігаючої моделі сільського розвитку;
2. диференціювати пріоритетні напрями та обґрунтовувати ефективні управлінські важелі і механізми вирішення проблем подолання депресивності сільських районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціально привабливих і екологічно безпечних умов життя для сільського населення;

3. узагальнювати причинно-наслідкові взаємозв'язки в управлінні розвитком сільського сектора та сільських територій під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, підсумовувати й оприлюднювати результати наукових досліджень.

У результаті навчання здобувач ступеня доктора філософії **набуде компетентностей:**

загальних

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу цілісних знань.

ЗК5. Здатність креативно мислити і генерувати нові ідеї в процесі здійснення наукових досліджень.

ЗК7. Здатність ідентифікувати, формулювати і аналізувати актуальні проблеми та приймати обґрунтовані рішення щодо їх розв'язання.

спеціальних

ФК1. Здатність на основі здобуття глибинних знань з менеджменту до розуміння сутності процесів, теоретичних і практичних проблем у відповідній сфері та підходів до їх вирішення, критичного аналізу основних концепцій, оволодіння науковою термінологією.

ФК2. Здатність формувати методологію та методику оригінальних наукових досліджень, їх організувати і у ході проведення генерувати інноваційні ідеї та підходи, формулювати робочі гіпотези, спрямовані на вирішення проблем менеджменту.

ФК6. Здатність виявляти, аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері менеджменту, оцінювати результати і забезпечувати якість виконуваних досліджень.

ФК7. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в менеджменті та дотичних до нього сферах, виявляти лідерські якості та відповідальність під час їх реалізації.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Мати ґрунтовні теоретичні знання з менеджменту і на межі предметних галузей, що відображають сучасні і класичні концепції теорії менеджменту, сформовані вітчизняними та зарубіжними науковими школами.

ПРН5. Демонструвати здатність генерувати власні ідеї, формулювати робочі гіпотези, приймати обґрунтовані рішення, здійснюючи наукові дослідження та забезпечуючи впровадження їх результатів у практику.

ПРН7. Оцінювати ефективність та перспективність застосовуваних на різних організаційних рівнях сучасних технологій менеджменту, удосконалювати організаційну структуру суб'єктів господарської діяльності у рамках реалізації інноваційних проектів.

ПРН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми менеджменту.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

- Тема 1. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій
- Тема 2. Диверсифікація економіки як інструмент управління розвитком сільських територій
- Тема 3. Механізми аграрної політики в управлінні соціально-економічним розвитком сільських територій
- Тема 4. Діагностика соціально-економічного розвитку територій
- Тема 5. Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій
- Тема 6. Дослідження основних тенденцій розвитку сільських територій за селозберігаючою моделлю
- Тема 7. Важелі впливу соціально-економічної політики держави на зміцнення соціально-економічного розвитку сільських територій
- Тема 8. Управління соціальним та еколого-економічним розвитком сільських територій
- Тема 9. Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій
- Тема 10. Планування розвитку сільських територій
- Тема 11. Світовий досвід розвитку сільських територій

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Формат курсу

Вивчення дисципліни «Соціально-економічний розвиток сільських територій» відбувається у формі навчальних аудиторних занять з викладачем, під час яких аспіранти отримують необхідні знання та консультації для виконання самостійної роботи в поза аудиторний час.

Заняття з викладачем забезпечує безпосередній контакт викладача з аспірантом і дає змогу привернути його увагу до найважливіших питань курсу, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу. Також опанування курсу передбачає поєднання таких форм і методів навчання як виконання індивідуального завдання та дискусія. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння аспірантами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх аспірантами на занятті.

Допускається проведення аудиторних занять з використанням дистанційних методів навчання.

Консультації здійснюються у відведений для цього час, який доводиться до аспірантів на початку семестру. Вони, зокрема, використовуються для презентації виконаних аспірантом завдань у разі його відсутності на заняттях. Допомога з боку викладача повинна надаватися у формі роз'яснення деяких положень у межах завдання, у постановці навідних питань, які спрямовують хід думок здобувача у потрібне русло. Самостійна робота передбачає виконання

завдань практичного характеру, передбачених програмою курсу, що не завершені чи не можуть бути виконані в рамках аудиторних занять, самостійне вивчення окремих питань.

Аспіранти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання, виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими індивідуально. Програмою передбачено виконання завдань, пов'язаних з темою дисертаційного дослідження аспіранта.

Аспіранти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять здійснюється згідно з «Положенням про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Аспірант представляє опрацьований практичний матеріал (виконане завдання) з відповідної теми.

Організація навчального процесу передбачає дотримання вимог академічної доброчесності. Письмові роботи аспірантів повинні відображати їх власні міркування, результати здійснених ними досліджень. Порушеннями академічної доброчесності під час вивчення дисципліни вважаються: академічний плагіат, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахування викладачем.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій

Мета дисципліни. Практична спрямованість дисципліни. Поняття сільської території, її структура та функції. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах трансформаційних процесів. Регіональна політика у сільській місцевості. Пріоритети розвитку агропромислового виробництва. Соціальна політика у сільській місцевості.

Тема 2. Диверсифікація економіки як інструмент управління розвитком сільських територій

Сутність диверсифікації виробництва. Цілі диверсифікації виробництва. Причини диверсифікації виробництва. Позитивні та негативні сторони диверсифікації. Основні стратегії диверсифікації. Управління диверсифікацією в сільськогосподарському виробництві. Стратегічні напрями диверсифікації сільської економіки. Вертикальна форма диверсифікації виробництва. Горизонтальна форма диверсифікації виробництва. Фактори диверсифікації виробництва у сільському господарстві.

Тема 3. Механізми аграрної політики в управлінні соціально-економічним розвитком сільських територій

Сутність аграрної політики держави. Методи досліджень, їх підбір. Цілі

Спільної аграрної політики країн європейської співдружності. Стратегічні цілі державної аграрної політики України. Політика розвитку сільських територій.

Тема 4. Діагностика соціально-економічного розвитку сільських територій

Класифікація складових соціально-економічної бази сільських територій. Інформаційне забезпечення та аналітичні дослідження, необхідні для діагностики соціально-економічного розвитку сільських територій.

Тема 5. Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій

Показники розвитку та діяльності сільськогосподарських підприємств на сільських територіях. Диверсифікація сільської економіки. Показники розвитку гуманітарної сфери на сільських територіях. Рівень розвитку соціальної інфраструктури на сільських територіях.

Тема 6. Дослідження основних тенденцій розвитку сільських територій за селозберігаючою моделлю

Галузева та організаційна структура аграрного виробництва. Фермерська та агрохолдингова моделі господарювання на сільських територіях. Механізм забезпечення стійкого розвитку селозберігаючого підприємства. Формування селозберігаючої моделі господарювання на засадах соціалізації підприємництва.

Тема 7. Важелі впливу соціально-економічної політики держави на зміцнення соціально-економічного розвитку сільських територій

Сутність державного регулювання сільськими територіями. Інституційне забезпечення розвитку сільських територій. Система моніторингу та оцінки реалізації державної стратегії регіонального розвитку.

Тема 8. Управління соціальним та еколого-економічним розвитком сільських територій

Соціальний розвиток сільських територій. Економічний розвиток сільських територій. Екологічний розвиток сільських територій. Основні перспективи розвитку соціальної сфери сільських територій в умовах децентралізації. Моделі і методичні підходи формування механізмів управління соціально-економічним розвитком сільських територій.

Тема 9. Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій

Теоретичні засади формування інноваційної моделі функціонування сільськогосподарських підприємств. Показники інноваційного розвитку сільських територій. Стратегічні напрями інноваційного розвитку територіальних громад.

Тема 10. Планування розвитку сільських територій

Сутність планування розвитку сільських територій. Види прогнозів. Основні принципи планування розвитку сільських територій. Сутність методології форсайт.

Тема 11. Світовий досвід розвитку сільських територій

Галузева модель розвитку сільських територій. Перерозподільча модель розвитку сільських територій. Територіальна модель розвитку сільських територій.

Програма практичних занять

№ теми	Тема. Питання, що опрацьовуються	Кількість годин
2	<p>Тема 2. Диверсифікація економіки як інструмент управління розвитком сільських територій</p> <p>Охарактеризувати сутність диверсифікації виробництва та конкретизувати її цілі. З'ясувати передумови та причини диверсифікації виробництва, її позитивні та негативні сторони. Окреслити основні стратегії диверсифікації в сільськогосподарському виробництві. Перелічити стратегічні напрями диверсифікації сільської економіки. З'ясувати сутність вертикальної та горизонтальної форм диверсифікації виробництва. Вказати на фактори диверсифікації виробництва у сільському господарстві.</p>	2
3	<p>Тема 3. Механізми аграрної політики в управлінні соціально-економічним розвитком сільських територій</p> <p>Перелічити завдання, що виконує державна аграрна політика. З'ясувати підходи до розуміння аграрної політики. Окреслити інструменти управління соціально-економічним розвитком сільських територій. Визначити використання соціологічних опитувань у наукових дослідженнях. З'ясувати використання методів аналізу взаємозв'язків. Моделювання в наукових дослідженнях. Застосування евристичних методів досліджень у наукових колективах. Конкретизувати та охарактеризувати методи, принципи і цілі аграрної політики.</p>	2
4	<p>Тема 4. Діагностика соціально-економічного розвитку сільських територій</p> <p>Застосування інструментів економічного аналізу для здійсненні аналітичної оцінки. Рейтингова оцінка соціально-</p>	2

	економічного розвитку сільських територій як різновид порівняльного аналізу. Структура продовольчої безпеки на регіональному та місцевому рівні. Рівень рентабельності та норма прибутку.	
5	<p>Тема 5. Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій</p> <p>Економічні та екологічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств. Методичні підходи у визначенні економічної ефективності інтенсифікації сільського господарства. Рівень конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств та доходів домогосподарств. Рівень зайнятості та безробіття на сільських територіях.</p>	2
6	<p>Тема 6. Дослідження основних тенденцій розвитку сільських територій за селозберігаючою моделлю</p> <p>Критерії віднесення підприємств до селозберігаючого типу. Функції селозберігаючого підприємства. Критерії соціальної відповідальності сільськогосподарських підприємств. Розв'язання проблеми зайнятості, створення нових робочих місць. Підтримання та створення нових об'єктів соціальної інфраструктури на сільських територіях.</p>	2
7	<p>Тема 7. Важелі впливу соціально-економічної політики держави на зміцнення соціально-економічного розвитку сільських територій</p> <p>Реформа місцевого самоврядування на сільських територіях. Взаємодія органів публічної влади та громадськості у вирішенні місцевих соціально-економічних проблем. Формування принципу конвергенції в сільському господарстві. Удосконалення державного регулювання сільськими територіями. Рішення, що потрібно впровадити задля подолання соціально-економічних та екологічних проблем в аграрному секторі економіки.</p>	2
8	<p>Тема 8. Управління соціальним та еколого-економічним розвитком сільських територій</p> <p>Поняття соціальної сфери та її структура. Сучасні моделі розвитку соціальної сфери. Якість та рівень життя населення сільських територій. Фактори, що впливають на розвиток сільських територій. Державне управління соціально-економічним розвитком села. Перспективи щодо покращення ситуацій щодо розвитку трудового потенціалу села. Відновлення соціальної інфраструктури сільських територій. Подальший розвиток соціальної інфраструктури сільських територій.</p>	2
9	Тема 9. Інноваційний вектор соціально-економічного	2

	розвитку сільських територій	
	Гендерно-орієнтоване бюджетування як напрям підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів на розвиток соціальної інфраструктури. Механізми державного супроводу інвесторів та підтримки інвестиційних проектів.	
10	Тема 10. Планування розвитку сільських територій Об'єкти та суб'єкти планування розвитку сільських територій. Основні завдання планування розвитку сільських територій. Балансовий метод планування на сільськогосподарських підприємствах. Нормативний метод планування на сільськогосподарських підприємствах. Методи екстраполяції. Методи техніко-економічних розрахунків. Методи експертної оцінки. Методи економіко-математичного моделювання. Індикативні методи планування. Етапи форсайту.	2
11	Тема 11. Світовий досвід розвитку сільських територій Використання світового досвіду розвитку сільських територій в українських реаліях. Державна підтримка розвитку сільських територій за кордоном. Загальні риси політики розвитку сільських територій ЄС і США. Зарубіжні концепції розвитку сільських територій.	2

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ В РАМКАХ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій

1. Поняття сільської території, її структура та функції на сучасному етапі.
2. Поняття сільської місцевості, села, сільського населеного пункту, сільського поселення та адміністративно-територіальної одиниці.
3. Суть соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах трансформаційних процесів.
4. Поняття сталого розвитку та сільського розвитку.
5. Поняття соціальної сфери та її структура.
6. Політика розвитку сільських територій.
7. Регіональна політика у сільській місцевості.
8. Пріоритети розвитку агропромислового виробництва.
9. Соціальна політика у сільській місцевості.

Тема 2. Диверсифікація економіки як інструмент управління розвитком сільських територій

1. Поняття несільськогосподарських видів діяльності.
2. Особливості індивідуальної підприємницької діяльності в сільській місцевості.

3. Поняття сільського зеленого туризму та його різновиди (агротуризм, екотуризм та ін.).
4. Основні стратегії диверсифікації.
5. Диверсифікація в сільськогосподарському виробництві.
6. Стратегічні напрями диверсифікації сільської економіки.
7. Вертикальна форма диверсифікації виробництва.
8. Горизонтальна форма диверсифікації виробництва.
9. Фактори диверсифікації виробництва у сільському господарстві.
10. Зарубіжний досвід зеленого туризму.

Тема 3. Механізми аграрної політики в управлінні соціально-економічним розвитком сільських територій

1. Підходи до розуміння аграрної політики.
2. Місце теорії в наукових дослідженнях.
3. Аргументація в наукових дослідженнях.
4. Методи досліджень, їх підбір.
5. Використання соціологічних опитувань у наукових дослідженнях.
6. Методи аналізу взаємозв'язків.
7. Характеристика сільськогосподарських підприємств, особистих селянських господарств та фермерських господарств.
8. Поняття соціальної інфраструктури та її галузева структура.
9. Розвиток соціальної інфраструктури в умовах реформування аграрного сектора.
10. Сучасний стан, проблеми розвитку сільської соціальної інфраструктури
11. Характеристика, сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку галузей соціально-побутового призначення.

Тема 4. Діагностика соціально-економічного розвитку територій

1. Регіональні особливості розвитку поселенської мережі в Україні.
2. Характеристика сільського населення за чисельністю, статеві-віковою структурою.
3. Демографічні процеси на селі, їх динаміка та тенденції.
4. Поняття рівня життя населення та показники, які його характеризують.
5. Сучасний рівень життя сільського населення.
6. Матеріальний добробут селян, їх доходи і витрати.
7. Формування трудового потенціалу села.
8. Зайнятість і ринок праці у сільській місцевості.
9. Регулювання сільського ринку праці.
10. Формування трудового потенціалу села.
11. Поняття виробничої сфери сільських територій.
12. Характеристика сільського населення за чисельністю, статеві-віковою структурою.

Тема 5. Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій

1. Економічна ефективність інтенсифікації сільського господарства.
2. Економічна ефективність використання землі.
3. Вартісні та натуральні показники економічної ефективності використання землі.
4. Поняття сільської поселенської мережі, показники її розвитку.
5. Характеристика сучасного стану сільської поселенської мережі в Україні та її тенденцій.
6. Реформування аграрного сектора та земельна реформа в контексті розвитку сільських територій.
7. Демографічні процеси на селі, їх динаміка та тенденції.
8. Поняття рівня життя населення та показники, які його характеризують.
9. Сучасний рівень життя сільського населення.
10. Матеріальний добробут селян, їх доходи і витрати.

Тема 6. Дослідження основних тенденцій розвитку сільських територій за селозберігаючою моделлю

1. Розвиток малих форм господарювання на селі, їх переваги та недоліки.
2. Поняття виробничої та соціальної інфраструктури.
3. Поняття кооперативів, їх види та функції.
4. Характеристика виробничих, споживчих кооперативів.
5. Суть обслуговуючого сільськогосподарського кооперативу, його види та місце в розвитку сільських територій.
6. Суть кредитної спілки та її значення для розвитку сільських територій.
7. Організаційно-правові засади діяльності кредитних спілок.

Тема 7. Важелі впливу соціально-економічної політики держави на зміцнення соціально-економічного розвитку сільських територій

1. Аналіз методологічних підходів до впровадження інноваційної моделі сільськогосподарського землекористування.
2. Формування принципу конвергенції в сільському господарстві.
3. Удосконалення державного регулювання сільськими територіями.
4. Рішення, що потрібно впровадити задля подолання соціально-економічних та екологічних проблем в аграрному секторі економіки.
5. Критерії віднесення населених пунктів до сільських.
6. Класифікація сільських населених пунктів за людністю, за функціональним призначенням.
7. Еволюція розвитку сільських населених пунктів в Україні.

Тема 8. Управління соціальним та еколого-економічним розвитком сільських територій

1. Перспективи щодо покращення ситуацій розвитку трудового потенціалу села.

2. Відновлення соціальної інфраструктури сільських територій.
3. Подальший розвиток соціальної інфраструктури сільських територій. Основні перспективи розвитку соціальної сфери сільських територій в умовах децентралізації
4. Механізм екологічно сталого розвитку сільських територій: сутність, складові та функції.
5. Загальна структуру механізму забезпечення екологічно сталого розвитку сільських територій.
6. Функції економічного механізму екологічно сталого розвитку сільської території.

Тема 9. Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій

1. Інноваційні пріоритети у сільському господарстві.
2. Інноваційна модель землекористування.
3. Методологічні підходи до визначення інноваційних засад соціально-економічного розвитку сільської території.
4. Інституційна структура сучасного інноваційного простору.
5. Стан фінансування інновацій та соціально-економічних програм.
6. Покращання руху соціально-економічних процесів на інноваційних засадах.

Тема 10. Планування розвитку сільських територій

1. Балансовий метод планування на сільськогосподарських підприємствах.
2. Нормативний метод планування на сільськогосподарських підприємствах.
3. Методи екстраполяції.
4. Методи техніко-економічних розрахунків.
5. Суть системи управління сільськими територіями.
6. Держава в системі управління сільськими територіями.
7. Поняття системи місцевого самоврядування, її структура.
8. Сільська громада, її місце в системі управління сільською територією.
9. Форми прямої демократії на сільських територіях.
10. Органи самоорганізації населення.
11. Організаційно-правові засади діяльності сільської (селищної) ради, їх взаємодія з державними органами влади.
12. Статус депутата сільської, селищної ради.

Тема 11. Світовий досвід розвитку сільських територій

1. Загальні риси політики розвитку сільських територій ЄС і США.
2. Зарубіжні концепції розвитку сільських територій.
3. Стратегічний план розвитку місцевої громади поняття, порядок формування.
4. Стан і проблеми сучасного адміністративно-територіального устрою України.

5. Характеристика, сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку галузей соціально-культурного призначення: освіта, охорона здоров'я, культура.
6. Перспективні напрями розвитку соціальної інфраструктури сільських територій.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

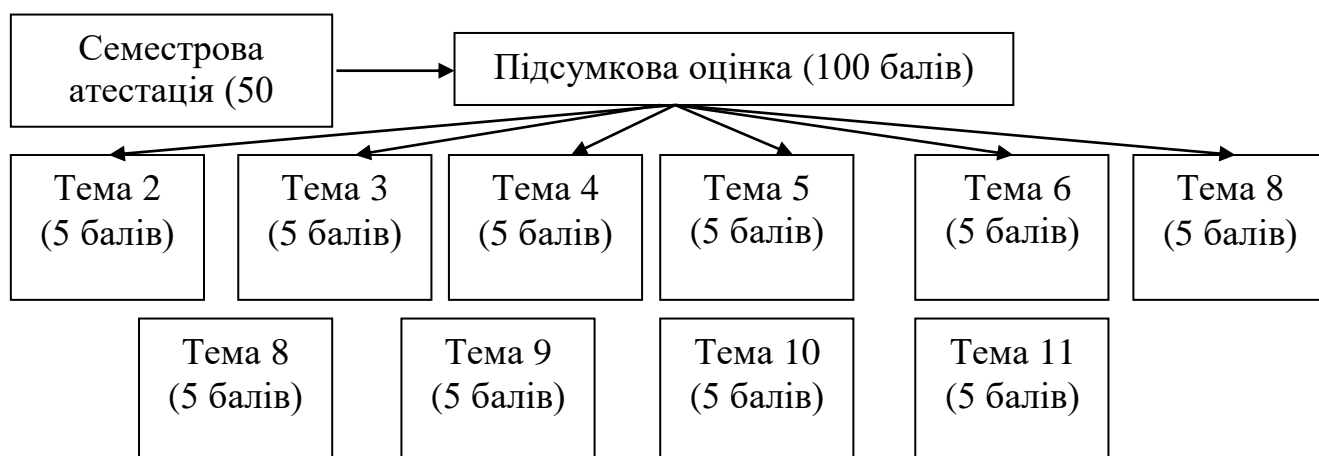
Теми	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	усього	у тому числі			усього	у тому числі	
		лекції	практ.	самост. робота		заняття з викладачем	самост. робота
Рік підготовки 2 Семестр 3				Рік підготовки 2 Семестр 3			
Тема 1.	6	2	-	4	6	2	4
Тема 2.	6	-	2	4	6	2	4
Тема 3.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 4.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 5.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 6.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 7.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 8.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 9.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 10.	12	2	2	8	12	4	8
Тема 11.	12	2	2	8	12	4	8
Усього годин	120	20	20	80	120	40	80

Методи контролю

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне),
2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка (рішення задач і прикладів, складання тез, підготовка різних відповідей, рефератів, презентацій).
3. Практична перевірка (розробка документації, виконання практичної роботи, рішення професійних завдань).

Види контролю: Поточний контроль, семестрова атестація.

Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Рекомендована література

Основна

1. Аграрна економіка : навч. посіб. / В. Я. Білоножка, І. І. Мостов'як, В. П. Карпенко, С. П. Полторецький, А. П. Березовський; за ред. В. Я. Білоножка. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. 418 с.
2. Вакуленко В., Гринчук Н., Борщ Г. Місцевий економічний розвиток. Посібник для викладача. Київ, 2018. 103 с.
3. Залізко В. Д. Теоретичні, методологічні та практичні передумови розвитку сільських територій у контексті зміцнення їх економічної безпеки : навчальний посібник. Lambert Academic Publishing. 2017. 85 с.
4. Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. та ін. Економіка сільського господарства / За ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори. Навчальний посібник. К.: Каравелла, 2016. 312 с.
5. Ремига О. Посібник з економічного розвитку сільських територій. Київ, 2015. 108 с.
6. Яців І. Б., Соловей Ю. І. Участь малих виробників сільськогосподарської продукції в інтегрованих структурах: монографія. Львів: Видавництво АТБ «НВК», 2019. 182 с.

Додаткова

1. Бойко В. В., Гнатишин Л. Б. Організаційно-економічні засади інноваційного менеджменту розвитку АПК України. *Інтелект XXI*. 2020. № 3. С. 121-125.
2. Вартість та ефективність використання землі в сільському господарстві / укл. І.С.Смага. Методичні рекомендації до практичних занять. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 40 с.
3. Газуда Л. М., Ерфан В. Й., Газуда С. М.. Сільський розвиток регіону: монографія. Ужгород: Видавництво ФОП Сабов А. М., 2015. 250 с.
4. Гнатишин Л. Б. Виробничий потенціал фермерських господарств: монографія. Львів: Сполом, 2018. 404 с.
5. Гнатишин Л. Б., Прокопишин О. С., Бутов А. М. Кооперація як чинник формування стратегічного потенціалу суб'єктів агробізнесу. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 5. № 2. С. 16–24. (0,6 друк. арк.).
6. Гнатишин Л. Б., Великий Р. І. Система та механізм управління конкурентоспроможністю фермерських господарств. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. 2021. № 28. С. 5–10.
7. Гунченко О.В. Ефективність використання сільськогосподарських угідь в природно-кліматичних зонах України: монографія; за ред. канд. екон. наук доцента Князя О.В.; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х.: ТОВ «Смугаста типографія», 2015 192 с.
8. Дорош О. Організаційно-інституціональне забезпечення територіального

- планування землекористування сільських територій. *Економіст*. № 8. 2015. С. 22-25.
9. Єліневський В. Ю. Наукові засади управління сталим соціально-економічним розвитком регіонів. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4934>
  10. Загній Д.М. Проблеми соціально-економічного управління використанням земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Економічні, екологічні та соціальні аспекти використання земельних ресурсів в Україні: колективна моногр. / за ред. д-ра екон. наук, професора, чл.-кор. НААН О.В. Ульянченка; Харк. нац. аграр. ун-т. Х: Смугаста тип., 2015. С.166-175.*
  11. Земельні відносини та фінансові аспекти їх розвитку / О.О. Непочатенко, С.М. Колотуха, П.М. Боровик, Б.С. Гузар. *Економіка АПК*. 2017. № 6. С. 42-52.
  12. Калетнік Г.М., Гончарук І.В. Складові розвитку сільських територій та моделі аграрного підприємництва і кооперації. *Розвиток малого і середнього підприємництва та кооперації на селі. Проблеми та перспективи: зб. матеріалів наук. конф. і навч.-практ. семінару*. Вінниця, 2015. С. 5-17.
  13. Корчинська О. Управління соціально-економічним розвитком об'єднаних громад. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2019. Вип. 7, № 4(2). С. 81-88.
  14. Костирко І. Г., Гнатишин Л. Б., Бойко В. В. Нова економічна парадигма і сталий розвиток аграрної сфери. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 46. С. 3-6.
  15. Напрями та засоби розвитку сільських територій в контексті зміцнення соціально-економічної безпеки України: монографія / За ред. д.е.н., проф. Т. Г. Васильціва, к.е.н., доц. В. В. Бойка. Львів: Ліга-Прес, 2016. 260 с.
  16. Приступа Т.В., Чайковська М.А. Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 1(12). С. 56-61.
  17. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII, в редакції від 19.03.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
  18. Рогоза М. Є., Сененко І. А. Управління соціально-економічним розвитком підприємств: механізми, моделі формування та організація процесів : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2013. 99 с.
  19. Розвиток сільських територій: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. В.В. Голачука. Миколаїв: Іліон, 2015. 382 с.
  20. Солов'яненко Н. Інтеграційні процеси аграрного сектору економіки України в умовах ринкових земельних відносин. *Землевпорядний вісник*. 2016. № 5. С. 27-31.
  21. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А., Лобунько Ю.В. Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Л.А. Гунько, Ю.В. Лобунько К.: ДП «Комприг», 2016. 163 с.
  22. Юрійчук С.М. Особливості управління соціально-економічним розвитком

регіонів у сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 6. С. 52-53.

23. Юхименко П., Даниленко А., Сокольська Т. Інституціоналізація публічного управління та адміністрування в контексті інноваційного розвитку сільських територій: теорія і практика: монографія. Центр навчальної літератури, 2018. 320 с.
24. Янишин Я. С., Келеберда Т. В., Гнатишин Л.Б. Кооперативні відносини на селі: організаційні та управлінські аспекти: монографія. КП «Кам'янка-Бузька районна друкарня». 2021. 220 с.

Інформаційні ресурси

1. Віртуальне навчальне середовище Львівського національного університету природокористування – moodle.lnup.edu.ua
2. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
3. Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет: Законодавча база: <http://zakon4.rada.gov.ua>, <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського (каталоги): <http://nbuv.gov.ua/node/554>.
5. Національний Еразмус + офіс в Україні: <http://www.erasmusplus.org.ua>
Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.